

NİGÂR HANIM VE TESİR-İ AŞK

Doç. Dr. Olcay ÖNERTOY

Nigâr Hanım'ın babası 1848 Macar ayaklanmasından sonra Türkiye'ye yerleşen Macarlardandır. 1855-56 Kırım Savaşı'nda orduda görev aldıktan sonra Müslüman olarak Osman Nihalî adını almıştır. Annesi ise sadrazam Keçeci-zâde Fuat Paşa'nın mühürdarı Nuri Bey'in kızı Emine Rifati Hanım'dır. 1863'te¹ doğan Nigâr Hanım'ın sanata karşı ilgi duymasında, kendisinin de açıkladığı gibi şiir okumaktan hoşlanan annesinin etkisi olmuştur. "Diyebilirim ki şâirlik zevkini annemden aldım; çünkü o çok şiir okur, hasta olduğu zamanlar daima beyitler söylerdi." Yedi yaşında Kadıköy'de bir Fransız okuluna verildi. O yaşına gelinceye dek Kurân öğrendiğini sözlerinden anlıyoruz: "O yaşa gelinceye kadar Kurân-ı Kerim'i bir iki defa hatmetmiş idiysem de başka birşey bilmek şöyle dursun, doğru dürüst gazete okumaya bile muvaffak olamamıştım."² En mutlu yıllarını geçirmiş olduğu Fransız okulunda Fransızcadan başka, arkadaşlarından da, anlayıp konuşacak kadar, İtalyanca, Rumca ve Ermenice öğrenir. Piyano, resim ve el işi dersleri alır. Ayrıca kendisinin "Faziletli hocam" diye andığı Şükrü Efendi'den Türkçe, Farsça, Arapça dersleri almıştır. Onbir yaşına kadar okula gönderilen Nigâr Hanım, daha sonra okuldan alınır, öğrenimi özel olarak evde sürdürülür. Okuldan almış nedeninin o dönemin toplumsal anlayışı ile ilgili olduğunu, "Tam onbir yaşına girince, dinimizin icâbı olarak örtünme zamanım yaklaştığı için, babam beni mektepten aldı ve ondan sonraki tahsilimi evimizde sağladı."³ sözleriyle açıklıyor. Okuldan

¹. Bu doğum tarihini kendisinin belirttiği evlenme tarihine göre hesapladık. Evlenme tarihini "Mehmet İhsan Bey'le 1874'te nikâhım kıyıldı ve 1875'te düğünüm yapıldı" diyerek belirtiyor. Evlendikten iki yıl sonra bir araba altında kalan kardeşinin ölümünü anlatırken "Henüz ondördüncü yaşına girmiştim. Ölümün bu korkunç acısını ilkin bu yaşta duydum" diyerek yaşının on dört olduğunu açıklaması bu tarihi buldu-
ruyor.

². Nigâr Hanım (edebî Tedkik), Fuat Köprülü, Yeni Mec. 11. 4. 1918.

³. Hayatının Hikâyesi, Ekin Basımevi, İstanbul 1959, s. 12.

aldıktan sonra da çocuk denecek bir yaşta evlendirilir. Mutsuz ve türlü sıkıntılarla geçen evlilik yıllarından sonra 1918'de ölür. Bu yılların acılarını yansıtan şiirlerinde ince bir lirizm duyulur. Nigâr Binti Osman imzasıyla yayınladığı şiirlerini Efsûs I (1877), Efsûs II (1891), Niran (1896), Aks-i Sedâ (1900) adlı yapıtlarında toplamıştır. Safahat-ı Kalb (1901) bir gönül öyküsünü mektuplar biçiminde veren bir yapıttır.

Baskıya hazırladığımız Tesir-i Aşk,⁴ yazarın da oyunun başında belirttiği gibi, üç perdelik bir trajedidir. Namık Kemal'in Zavallı Çocuk adlı oyununun etkisi sezilen bu oyunda, Nigâr Hanım'ın şiirlerinde de görülen duygusal yan ağır basıyor. Birbirini seven teyze çocuklarından genç kızın bir düzenle babasının yakını olan bir gençle evlendirilmesi, bu evlilikten duyduğu üzüntüden verem olup ölmesi, sevdiği kızın ölümüne dayanamayan gencin de kendisini öldürmesi konuyu oluşturuyor. Burada romantik bir aşkla beraber, gençlerin evlenmesinde büyüklerin sözünün geçmesindeki kesinlik de ortaya konuluyor. Babası, Cevvâle'ye Sırrı ile evlendirileceğini söyleyince, genç kız Adaletle biribirlerini sevdiklerini açıklayamaz ve zorla evlendirilmesi onu ölüme götürür. Oyun biribirlerinin yakınları olan kişiler arasında geçer. Yalnız, doktor âile dışındadır. Konuşmaların günlük konuşma dilinden uzak, aydın çevrenin kullandığı yazı dili ile verildiği dikkati çekiyor. Noktalama işareti olarak yalnızca soru, üç nokta ve ünlem kullanılmış. Soru işareti de eski yazıya göre değil, yeni yazıya göre konulduğu için ters duruyor. Sayfalardan verilen örneklerde de görüldüğü gibi yazar, kimi sayfalarda cümlelerin ya da kelimelerin üzerine çizerek değişiklikler yapmış. Ayrıca kelimeler ve cümleler üzerine yazılan Almanca notlar oyunun, Osmanlıca ve Almanca bilen biri tarafından incelendiğini gösteriyor. Metni hazırlarken, dil özelliğini gösterebilmek, için, Türkçeleştirme yoluna gitmediğimiz gibi, cümle düzenini de değiştirmedik. Yalnızca gerekli yerlere nokta ve virgül gibi noktalama işaretlerini koyduk. Düzeltilmiş cümleleri ise aynen aldık. Oyunun yedi meclis olan I. perdesi ve dört meclis olan II. perdesi aynı odada, iki meclis olan III. perdesi ise bir yatak odasında geçiyor. Oyun dekor yönünden sahneye uygulanabilir. Kişilerin yaşları ve giyimleri ise belirtilmemiş. Tanzimat tiyatrosu ile ilgili kaynakçalarda yaptığımız araştırmaya göre Tesir-i Aşk, kadın

⁴. Hayatımın Hikâyesi, Ekin Pasımevi, İstanbul 1959, s. 14.

⁵. Oyun, Nigâr Hanımın el yazısızla 58 defter sayfasıdır. Fakültemiz kitaplığının yazmalar bölümünde saklanmaktadır. Üzerindeki Cemaziü'l-evvel 1299 tarihine göre 1883 Nisan'ında yazılmıştır.

yazarlarımızca yapılan tiyatro denemelerinin ilki oluyor. Araştırmacılar için bir kaynak olacağını umduğumuz bu oyunun, yeni harflerle baskıya hazırlanması için uyararı sayın Doç. Dr. Metin And'a teşekkür ederim.

TESİR - İ AŞK⁶

(Nigâr Hanım)

Bir Facia Üç Perde

Eşhası

Bir Hekim

Sırrı Bey

Nimet Bey'in akrabasından.

Nimet Bey

Müfide Hanım

Nimet Bey'in haremisi.

Cevvâle Hanım

Nimet Bey'in kerimesi.

Adalet Bey

Müfide Hanım'ın yeğeni.

Afife Hanım

Nimet Bey'in yeğeni.

Cânip

Bir cariyeye.

Sîret

Bir köle.

Perde açıldıkta bir büyücek oda durununda birkaç kanep ve bir yazıhane bulunur, vakit gündüzü tasvir eder.

Cevvâle Hanım yalnız

— Ah Rabbim ne kadar zulmet içinde bulunuyorum. Şu duyduğum ızdırabın bir dakikasına katlanmaktan ise bin kereler ölmeği tercih ederim. Beni yaratan Allah'ın birliğine yemin ederim ki sözüm ciddi ve sahihtir! Niçin ciddi olmasın. Ben bugün şu dakikada öyle bir halde bulunuyorum ki yüreğimin halini bilip de bana merhamet etmemek insanlık için kabil olamaz. Ey sonra nasıl olur ki ben kendi kendime acımıyayım. Allah'tan mematı temenni etmiyeyim... Ben dünyada yalnız bir şey görüyorum, bir şey tanıyorum, bir şey arzu ediyorum. Ona da bu veçhile muvaffak olamıyorum... Fakat ben hakikaten cinnet halinde bulunuyorum. Benim için hiç bir sözümde

⁶. Tarih-i telifi Cemaziü'l-evvel (1299-1883)

sebat kabil olamıyor. Demek ki kalbime mâlik olmadığım için aklıma da mâlik değilim. Herkes sevdiğine yalnız kalbini verir. Ben aklıma da beraber verdim. Şimdi ölmek istiyor idim yine şimdi beni bir hiss-i mâ-nevi hayata bağlamak istiyor.... Ne için ölmek istiyor idim. Sevdiğimin iftirakıyla duyduğum ıztırâbın inkitasını arzu ettiğim için. Ne için yaşamak istiyorum o dâimi ve ebedi olan ibtilanın ruhuma bahş ettiği lezâizden mahrum kalmamak için elbette sonraki cinnet kuvvetlidir. Eğer ben elem-i mufarakattan dolayı hasıl olan teessürden ölmekliğim lâzım gelseydi bu kadar senelerdir ölür idim. Demek ki Allah beni müebbeden onu sevmek ve muhabbetini canımda hayatımın nihayetine kadar muhafaza etmekliğim için yaratmış. Eğer ömr-i tabîî müsait olsa, binlerce seneler yaşasam yalnız bu dakika için onun muhabbetini kalbimden çıkarmak ihtimalim yoktur... Ben dünyaya onu sevdikten sonra gelmiş olmalıyım. Çünkü tahattur edebildiğim bir zamandan beridir ki onu seviyorum, ondan başka hiç bir şahıs benim yüreğimi bir saniye dahi oynatamadı.... Ah Rabbim ne sürekli ibtila..... ne şema'sız muhabbet... ne zalim iftirak... Ne müthiş istikbal: -Bu esnada Nimet Bey girer-

İkinci Meclis

Nimet — Cevvâle

Nimet

— Cevvâle neyle meşgulsün kızım?— Yazıhaneye takarrub ederek ve bir kâğıt alarak— Tercüme mi ediyorsun?

Cevvâle

— Evet efendim, bir küçük roman tercüme etmeğe başladım. Başlangıcı biraz sûzişlidir, bilmem siz nasıl bulacaksınız?

Nimet

— Tercüme ettiğin yeri oku da dinliyeyim!

Cevvâle

— Pekiyi efendim – okur – Mevsim bahara müsadif olduğu bir zamanda idi ki hava gayet lâtif ve parlak olup tabiatın eşcar ve şükû-fezâra bahş ettiği letâfet-i vâfire ise kulûb-ı nev-i beşeri hissiyât-ı gûnâgûn ile müteessir eylediği bir تنها günde birisi kadın ve diğeri erkek olmak üzere iki kişi hissiyat-ı âşıkaneleri çehrelerinden nümâ olduğu halde ikisi dahi ayrı ayrı arabada olarak – Şanzelize'ye müteveccihen süratle gidiyorlardı. Her dakika nigâh-endâz-ı kulûb-ı

bîçaregân olan Habîb-i Taâlâ bu iki bîçaregâna bir inayet-i mahz olmak ve zaten tesir-i aşkla zedelenmiş ve yaralanmış olan yüreklerini bir de bu suretle mütehassis etmek üzere çemenzâr-ı letâfet-nisâra hararet-i şemsin inzimamıyla bir başka hâlet ve çağılısıyla tarâvet bahş-i vicdan olan cuybâra bir halâvet ve hazin hazin hübüb etmekte olan bahar rûzgârına dahi bir sükûnet bahş etmiş idi.

Cevvâle

— Biraz müteessir değil mi efendim?

Nimet

— Sahîhan pek âşıkane! Kuzum Allahı seversen Cevvâle senin dâima bu gibi şeylere hasr-ı iştigal ettiğini gördüğü halde bu Sırrı nasıl insan ki vaktini boş boşuna geçiriyor. Hiç bu tabiatta yaratılmış bir bir mahlûk daha görmedim.. Çok taaccübü mucib oluyor, doğrusu.

Cevvâle

— Vallahi efendim ben kendisine çalışmağı tavsiyeden hiç bir vakit hâli kalmıyorum. Öyle zannederim ki Fransızca derslerine yalnız hoca geldiği zaman bakıyor.

Nimet

— Acaba gündüzleri vaktini nerede geçiriyor?

Cevvâle

— Şurada burada olmak gerek.

Nimet

— Kendisini bu halde terk etmek olamayacak, bir kaleme koymak fikrinde bulunuyorum — bu esnada Müfide ve Afife Hanım girer.—

Üçüncü Meclis

Nimet

— Vay ne çabuk geldiniz.

Müfide

— Çok kalabalık vardı efendim. Daha yolcu çikalı yalnız birkaç saat olmuş familya gayet mütelâşi bir halde bulunuyorlar. Biraz görüş-tük geldik. — Cevvâle'ye hitaben — hanımların sana selâmı var kızım.

Cevvâle

— Teşekkür ederim efendim.

Afife

— Aman bugün ne fena bir arabacıya rastgeldik. Bütün yanlış yollardan getirdi. Yoksa daha çabuk gelecektik.

Nimet

— Ben selâmlığa gidiyorum. Daha bugün gazete okumadım (çık-
kar).

Afife

— Ben de gideyim bari dikişimi dikeyim bu sabah Mükerrerem Bey'in evine gideceğiz diye hiç bir iş göremedim.

Cevvâle

— Biraz dinlen efendim telâşın nedir?

Afife

— Hanım esvablarım yarım kaldı. Onları bitirmedikçe ben rahat edemem ahlâkımı bilmez misin? (çık-
kar)

Müfide

— Cevvâle niçin ferace yaptırımıyorsun kızım? Artık evvel bahar geldi. Bak Afife nasıl tuvaletiyle meşgul olur. Bir Cuma günü çıksan, hem (Madam de Milaéle)'e bir ferace ısmarlarsın, hem gezersin, iyi olmaz mı?

Cevvâle

— Anneciğim şimdi bana feracenin lüzumu yok. İcap ettiği zaman yaptırırız.

Müfide

— Sen bilirsin, sonra validem bana bir ferace yapmak istemiyor deme.

Cevvâle

— Siz benden hiçbir vakitte hiçbir istediğimi diriğ ettiğiniz olmadı için öyle şeyleri hayalhâne-i hatırıma getirmem.

Müfide

— Bugünlerde hiç hemşireden haber aldığım yok. Adalet de gelin mi oldu. Çocuk bizi ara sıra görmeğe geliyor idi. Bari biz gitsek kendilerini görmeğe.

Cevvâle göğüs geçirerek

— Efendim Adalet Bey şimdi meşguldür. Çünkü imtihan zamanı. Teyzem de bir kaç defa geldi fakat hiç gidemedik.

Müfide

— Sahih kızım inşaallah yarın gidelim.

(Bir cariye girer)

Dördüncü Meclis

Müfide - Cevvâle - Cânip

Cânip

— Adalet Bey gelmiş efendim

Müfide

— Nerede?

Cânip

— Selâmlıkta beyefendinin yanında imiş.

Müfide

— Öyle ise gideyim çocuğu göreyim. (Cânip'e) Selâmlığa tenbih et de beyin odasında ise çıkmasın. (Cevvâle'ye) Sen gelmez misin Cevvâle?

Cevvâle

— Ben biraz yazı yazacağım. Siz buyurun elbet. Kendisi içeri girer (Müfide ve Cânip çıkarlar.)

Cevvâle yalnız

— Ah yüreğim nasıl tatlı tatlı gıcıklanmağa başladı. Bugün on üç gündür ki kendisini görmemiş idim. Validem, yarın gidelim dediği zamân ne derece memnun oldum. Vakıa kendisi mektepte ise hiç olmazsa odasına girerim. Yazıhanesinin üzerinde bırakılmış güzel güzel metinler, varakalar okurum diye aklımdan geçirir idim. Şimdi ise bizzat kendisini göreceğim. Bana sen selâmlığa gelmez misin diyor. Ben bir dakika evvel görmeği çıldırasıya isterim. Fakat oraya gidersem ayrıca odama gelemem. Ben ise kendisiyle hâli yerlerde görüşmek istiyorum... Hâli yerlerde görüşmek istiyorum dediğim için hata mı etmiş olacağım Hâşâ! Hiç bir vakit. Çünkü bana o ibtilayı veren Allah şâhid-i âdildir ki ben Adalet'i en ciddi en hakiki en samimi bir suretle seviyorum. Benim ruhum, kalbim yalnız onunla müteselli oluyor. Benim için mezardan başka bir şey olmayan o yatağıma girdiğim zaman kim için acı acı göz yaşları döküyorum ve kim için gizli gizli ahlar ediyorum. Onu görmediğim zaman bu âlem benim için bir vadi-i

felâket-medar oluyor ve yanında bulunduğum zamanlarda ise yine mufarakat acılarını düşünerek müteazzi oluyorum. (Semaya bakarak) Ah Adalet....! (Bu esnada oda kapısı vurulur)

Cevvâle (mütelâşiyane)

— Aman odur! Buyurun.

Adalet girer

[Beşinci Meclis

Adalet — Cevvâle

Adalet

(Başkeserek) — Bonjur Cevvâle.

Cevvâle

(Red-i selâm ederek) — Bonjur azizim.

Adalet

— Selâmlığa çıkmadığına çok memnun oldum. Evvelen orada seni hâli göremeyecek idim. Sâniyen artık ne sözümü biliyor idim ne samimiyetimi. Pederinin yanında karmakarışık bir şeyler yapardım.

Cevvâle

— Zaten o fikre mebni idi ki gelmedim. Ah Adalet! Adalet diye hitap ettiğim için afvını dilerim. Lisanım o kadar Ah Adalet, aman Adalet tabirine alışıktır ki şu dakikada dahi kendi kendimi men edemiyorum. Ben bunları söylüyorum. Fakat sen beni ne suretle telâkki ediyorsun?

Adalet

— Bir melek ve daha doğrusu.... Kendi ruhum diye telâkkî ediyorum!

Cevvâle

— Hayır Adalet! Hayır! Böyle milyonlarca kadınlara söylemiş olduğun bir sözü benim hakkımda dahi sarf ettiğini istemem. Yani hakkımda fikrin nedir demek istiyorum.

Adalet

— Yok yok böyle ruhani bir suretle hiç kimseye söylemedim. Seni âli fikr sahibi, nezaketle meluf, mücesssem bir namus olmak üzere tanyorum.

Cevvâle

— En son sözün hepsinden kuvvetlidir.

Adalet

— Fakat efendim. Ben sende bir şey daha anladım.

Cevvâle

— Ne gibi?

Adalet

— Vefa!

Cevvâle

— Evet fakat onu eşedd suretle kendi hakkında anlamalısın çünkü sen bu sözü geçen defaki mülakatımızda dahi söylemiş idin. Fakat ben o vakit gerek ferasetsizliğimle ve gerek o dakikada zihnime arız olan perişânidenden dolayı mezâyasına varamamış idim. Fakat o gece sabaha kadar o söz hakkında itâb-ı zihn ederek ne demek istediğini anladım! Adalet yalnız sana şu kadar söylerim ki benim dünyada ilk alâka-gerdim sensin son alâka-gerdim de sen olacaksın. Anlıyorum ki söylemek istediğin sözler Sırrı ile bir hanede yaşadığımız için halkın bizi namzet sıfatıyla görmesinden ileri geliyor! Fakat bilmem ki senin tabiatında yaratılmış bir şahıs nasıl olur da böyle şeye ihtimal verir. Sen o kadar nezâketle meluf bir vücudsun ki herhangi vakit seni görsem çehremde vukua gelen tebeddülün tamamıyla halime agâh olduğundan eminim.

Adalet

— Ama efendim o hal sende daima mevcut vehle-i ulâda çehrende nümâyân olan muhabbet nişaneleri göze çarpıyor.

Cevvâle

— Hayır! Hayır her halde seni gördüğüm zaman bir tebeddül hasıl oluyor.

Adalet

— Efendim sen bu sözü söylerken kalbin ve gözlerin arasında bir istihza emareleri baş gösteriyor ki onu evvelen sen saniyen ben açıklıyoruz.

Cevvâle

— Pek iyi mademki adem-i itimatta devam ediyorsun seni temin etmek için ne yapmak lâzım? Dünyada senin için en mukaddes olan şey nedir?

Adalet

— Dünyada benim için en mukaddes olan şey senin başındır.

Cevvâle

— Eğer senin bu sözün ciddi ise ben dahi kendi başım üzerine yemin ederim ki benim dahi ilan ettiğim muhabbet hakîkidir.

Adalet

— Aman efendim şu dakikada ayaklarından başka benim için iltica edilecek mahal yoktur. (Adalet Cevvâle'nin ayaklarına kapanır. Cevvâle kaldırmak için iki ellerinden tuttuğu sırada yekdiğerinin ağzından birer defa bûse-çide olurlar)

Cevvâle

— Ben ağır başlı ve doğru sözlü bir mahlûkum. Adalet eğer benim şu ifadâtım hakîkatten başka bir şey olsa beni bu yalanları irtikâba hangi şey teşvik ederdi?

Adalet

— Yok! Yok sen hiç bir vakitte yalan söylemezsin Yalnız benimle istihza ettiğine iki gözlerim şahid-i âdildir.

Cevvâle

— Öyle ise gözlerin yalan söylüyorlar.

Adalet

— O gözler yalan söylemezler ben geçen günkü mülâkatımızda sana ne demiş idim? Ben seninle istediğim gibi Fransızca söyleşemiyorum demiş idim değil mi efendim? İşte şimdi itiraf ediyorum ki sen bana Türkçemi de unutturuyorsun. Sen ruhâniyet biliyorsun efendim. Mütekellimi olduğun lisan odur. Bu hali görerek güneşe karşı rüyâ görmüş gibi oluyorum. Bu hal bana birinci defadır ki senin hakkında vâki oluyor. Ben dünyada bir mahlûk tasavvur etmez idim ki mücessem bir nur olarak karşıma çıksın. Fakat bunu re'yü-l ayn müşâhade etmiş olduğu bu mahlûk bir hanım ve bu hanım da Cevvâle Hanım olduğunu ben söylemeden sen anlarsın değil mi efendim? Ben seni bugün tanımıyorum. Bu kadar senelerdir ki benim kalbim seni sevmeğe kendi kendisini namzet etmiş idi. Fakat sen dâima benim muhabbetimi öldürmek istiyor idin. Bana hiç bir vakit cesaret vermiyor idin. Bugün işte bugün beni yaratan Allah'ın birliğine yemin ederim ki beni yalnız seni sevmekliğim için yaratmıştır. Hilaf kabul etmem. Bu

sözüme iyi dikkat et. Ben senin mecnununum! Benim vicdanımda yaratılmış olanlar muhabbet nişanlısı ne demek olduğunu anlarlar. Senin vicdanın ise hakikaten âlî ve irfanın derece-i nihayededir.

Cevvâle

— Ben seni ikaz etmek fikrinde bulunuyor idim. Ben bu iptila yolunda ölmek istiyor idim. Fakat bilâhare gördüm ki o, muhali temenni etmektir. Beni Allah o muhabbet sebebiyle bir kaç sene zarfında mahv etmek veyahut müddet-i medideden sonra zevâlini göstermek için yaratmamış. Benim vücudumu ancak senin muhabbetine hasr etmek için yaratmış.... Eğer beni tek ü تنها bulunduğum bir zamanda yani yalnız senin hayalinle muvasala ettiğim zamanda görsen senin dahi merhamet ederek benim için gözyaşları dökeneğinden eminim. Fakat ben seni sevdiğim derecede senin beni sevdiğini hiçbir vakitte istemem, çünkü bu benim çekmekte olduğum ızdırap derdine senin bir saniye için dahi katlanacağını tecviz edemem. (Semaya bakar) Ah Rabbim günde yüz bin kere ölüm acılarını duymakta olan bir biçareyi niçin devam-ı hayatla muzdarip ediyorsun? Adalet ben cinnet halinde bulunuyorum.... Sen bana irfanımdan zekâvetimden bahs ediyor idin, bende onların birisi yok. Yalnız ibtilâ var. Senin muhabbetin bana her şeyi unutturdu. Fakat yine vazife-i insaniyemi unutturmuyor. Eğer bir insan için vazife-i insaniyesini en şedid bir muhabbete karşı dahi ihlâl etmemek büyük bir meziyet ise o meziyet dahi bana senin muhabbetinin kudsîyetini veriyor.

Adalet

— Aman yâ Rabbi! Bir insanın dünyada her şeye birden mâlik olacağını hiç ümid etmez idim. Ne kadar güzelsin! Hakikaten hayran oluyorum. Bu şahsının güzelliği ile beraber ne kadar da muntazam söz söylüyorsun? Çıldıracağım, öleceğim.

Cevvâle

— Aman söyleme. O güzel dudaklarına o söz yakışmıyor.

Adalet

— Ne kadar güzel yaratılmışsın nedir bu hal?

Cevvâle

— Sen öyle görüyorsun.

Adalet

— Tekmil seni tanıyanlar teslim ederler ki öyledir. Sen kendi kendini görmüyor musun?

Cevvâle

— Ben öyle bir şey görmüyorum.

Adalet

— Ama sen yalan söylemezsin efendim.

Cevvâle

— Pekiyi mademki sen öyle diyorsun öyle olsun.

Adalet

— Vallahi ciddi söylüyorum. İnan, bilmem ne halde bulunuyorum. Şimdiye kadar hiçbir kimseyi bu kadar ruhanî bir surette sevmemiş idim. Hiç bir ferd hakkında kalbimde duymadığım bir şeyi senin hakkında hissediyorum.

Cevvâle

— Öyle ise hakikaten bahtiyarım.... Adalet .... Adalet Vallahi ben ölme halinde bulunuyorum. İhtiyarım elimde değil. Kendi kendimi idareye muktedir değilim.

Adalet

— Öyle ise benim insaniyetim sana karşı ibrâz-ı denaat etmiyecektir.

Cevvâle

— Ondan eminim fakat ben ölmek istiyorum. Herhalde ölmeliyim.

Adalet

— Niçin efendim niçin? Sen sözünün kıymetini biliyorsun. Ben de henüz fikrimi tamamiyle izah ettim. Ben seni ilk sevdiğim günden beridir ki yalnız bir ümid ile seviyorum. Yani elimi müebbeden sana vermek ümidiyle ben dâima senin emrine muntazırım.

Cevvâle

— Evet aman biliyor musun? Ben hiçbir şey yapmak iktidarımı haiz değilim.

Adalet

— Eyvah ki orası pek doğru fakat iyi bil ki ben vücudumu sana hizmet yolunda mahv etmeğe kadar ilerleyeceğim. Bugünkü günde Adalet senin için her fedakârlığı ihtiyar edecektir. Tekmil akrabamın bir dakika içinde mevtini göreyim ki senin için ölmekle iftihar ederim.

Cevvâle

— Allah'ın birliğine emanet. Fakat sen ne kadar mürüvvetkârsın efendim (Mütehayyir bir çeyrek kadar Adalet'in yüzüne baktıktan sonra) hayretle yüzüne baktığım için mazur tut efendim.

Adalet

— İstihza ediyorsun.

Cevvâle

— İstihza etmek esasen tabiatımda yoktur. Nerede kaldı ki senin gibi takdis ettiğim bir şahsa karşı.....

Adalet

— Sen benim yüzüme müşfikane müterehhimâne bir suretle baktıkça çıldırıyorum. Her arzuna, her emrine hizmetin mükâfatı olarak senden bir şey isterim O da seni en hâlisâne bir suretle seven bir kalbe karşı merhamet. Niçin emretmiyorsun efendim? Senin kalbinde hiç bir şey mazhar değil midir? Hiç bir arzu yok mu?

Cevvâle

— Benim emelim senin şahsını görmekten ibarettir. Ona da şu dakikada malik bulunuyorum.

Adalet

— Bu sözüne karşı ayaklarına kapanmaktan başka çarem yoktur.

Cevvâle

— Ona cidden mümanaat ederim.

Adalet

— O suretle elini öpeyim.

Cevvâle

— Evvela ben senin elini yüzüme gözüme süreyim.

Adalet

— (Çekinerek) Aman efendim....

Cevvâle

— Dünyada senin için en mukaddes olan şey ne ise onun namına temenni ederim.

Adalet

— Kendi başına yemin ediyorsun. Anla nezdimde başının kıymetini ki bana bu cüreti dahi ettiriyor. (Elini verir) Fakat mukabeleten bir şey isterim.

Cevvâle (Adalet'in elini yüzüne, gözüne sürdükten sonra)

— Emret.

Adalet

— Estağfurullah, rica ediyorum.

Cevvâle

— Nedir efendim?

Adalet

— Gözlerinden bir defa öpmek isterim!

Cevvâle

— Ah! Ona rıza göstermek isterim.

Adalet

— En halisane bir surette niyaz ediyorum, reddetme.

Cevvâle

— Reddetmek elimden gelmez (Adalet bir gözünden öper) Hiç olmazsa diğerini öpme. Çünkü gözlerimden öpmeğe ahd etmiş idin. O ahdinin ise atide yani bahtiyar olduğumuz bir zamanda ben yerine geldiğini isterim!

Adalet

— Sahîhan gözlerinden öpmeğe ahd etmiş idim!

Cevvâle

— Namusum üzerine yemin ederim ki dünyada seni sevdiğim kadar hiç bir kimseyi sevmedim. Sevmediğime yemin ettiğim gibi sevmeyeceğime yine şimdiden yemin ederim

Adalet

— Evvelkine yemin etmemekliğin lâzım geldiği gibi sonrakine dahi etme, çünkü sen muhabbetini beni sevdiğin zaman hissettin. O his senin tabiatında yaratılmış olanlar ile beraber doğar.

Cevvâle

— Zulm ediyorsun, Adalet benim vicdanım, lisanıma uygundur. Sana aksettiği için böyle söylüyorsun.

Adalet

— Yok.... Yok.... Sen hakikatı benim lisan-ı hâlimden anlıyorsun. Anladığını da bana gösteriyorsun. Benim aklım başımda yok. Zaman mürurundan haberdar olmuyorum ama acaba bu kadar zaman yalnız kaldığımız için sû-i zan ediyorlar mı?

Cevvâle

— Ondan emin ol.

Adalet

— O surette seni terk edeyim nazlım (Cevvâle'nin elini öperek) Adiyö.

Cevvâle

— Şimdi ayrılacak mıyız?

Adalet

— Çaresiz!

Cevvâle

— (Başını duvara dayayarak) Öyle ise adiyö (Adalet çıkar, Cevvâle yalnız kalır)

Cevvâle (Yalnız)

— Ah Rabbim, ne olur insanlar kendi kalblerine söz geçirmek iktidarını haiz bulunsa idiler... Bana Adalet diyordu ki benim lisanım kendisine olan muhabbetimin ebediyetinden bahsettiği , zaman gözlerim ve kalbim beyninde bir istihza emaresi baş gösteriyormuş ki onu evvelâ ben ve saniyen kendisi anlıyormuş... Ah ne yanlış zehab, ne batıl fikir.... Evet hakikaten pek doğru insanın üç yeri söyler. Fakat şu kadar var ki benim gözlerin bu kadar senelerdir söyleyip söyleyip de anlatamamış olduğu bir ibtilayı lisanım vicdanıma tercümanlık etmek için kendi kendisini alet ederek söze başladı. Senin bu dakikada lisanın söylüyor deseydi sahihan o dakikada lisanım söylüyor idi. Bir genç kız üzerinde eşedd suretle icra-yı hükm eden ve zevali haric-i hadd-i imkân olan bir muhabbetin kalbimde canımda uyandırdığı hissiyat-ı masumaneyi tarif ediyor idi..! Ah ben biliyorum. Hem pek rana biliyorum ki istemediğim bir surette idare-i lisan ediyorum... Çünkü bir kadın için bir erkeğe karşı daima imsâk-i kelim şarttır. Ne çare ben onunla muvacehe ettiğim zaman hiç kendimi bilmez bir hale geliyorum. Adeta hâlet-i mestide bulunan insanlara dönüyorum....! (Kalbini tutarak) Ah kalbim, kalbimden çektiğim ızdırabı şimdiye

kadar bu kadar hastalıklar geçirmiş olduğum halde vücudumun hiç bir tarafından çekmedim! Ben, öyle bir kalbe mâlikim ki o kalb beni muhabbet yolunda mahv edeceğinden eminim. Artık kâfi efendim kâfi. Bu kadar senelerdir inlediğim elverdi. Artık bu vücut mahv olmalıdır. Anlıyorum ki ölsem benim için en güzel bir tedbir, en âcil bir çare olacaktır. Çünkü bu öyle bir hastalık, bu öyle bir yara ki hiçbir vakitte merhem-pezir olmayacak (Bu esnada kapı vurulur).

Cevvâle

— Giriniz. (Afife Hanım girer)

Altıncı meclis

Cevvâle — Afife

Afife

— Yapyalnız ne yapıyorsun yine meşgulsün değil mi?

Cevvâle

— Hiçbir iş görmüyordum idim.

Afife

— Evet biliyorum ki hiç bir iş görmüyorsun, hissiyatın ile meşgulsün.

Cevvâle (Göğüs geçirerek)

— Pek doğru Afife pek doğru!

Afife

— Kuzum Allah aşkına bu senin halin ne olacak, benim merhametime dokunuyor. Efendim, geceleri uyku uyuyamıyorum. Ne vakit yüzüne baksam gözlerin semada bulunuyor.

Cevvâle

— Çünkü sevdiğimi düşündüğüm zaman gözlerim başka bir yere gidemez.

Afife

— Sen onu düşünmediğin bir saniye geçmiyor, iki gözüm. Biraz temkin et daima müşkil cihetlerini hatırına getirme biraz da iyi cihetlerini düşün kendi kendine cesaret ver. Korkuyorum ki bu hal seni pek fena sarsacak. Zannetmem ki tarafeyn hakkında böyle olsun. Ona bu kadar tesir etmediği şüphesizdir.

Cevvâle

— Teşekkür ederim. bu sözlerin bana tesliyet-bahş oluyor. Fakat senin muhakeme ettiğin bir suretle değil başka bir suretle. Çünkü sen bana tesliyet etmek istediğin zaman “seni o derecelerde sevmeyen bir şahsa karşı bu kadar zaaf gösterme çünkü abesle iştigaldir.” demek isteyerek beni ondan tebrîd fikri ile söylüyorsun. Halbuki ben o sözleri başka bir suretle dinliyorum da teşfi-i sadr ediyorum. Ben onu hakikaten eşedd suretle sevdiğim için benim mufarakatımla müteazzi olduğumu istemem. İşte senin söylediğin sözleri ben kalbimde bu türlü muhakeme ettiğimden dolayı onlardan bu manayı istihrac ederek müteselli oluyorum.... Ben bu hissimi şimdiye kadar Adalet’e karşı dahi mektum bulunduruyordum idim. Şimdi ilân edişim ise merhametini celb etmek fikriyle değildir. Yalnız bir gün olup da öldüğüm zaman kendisi için öldüğümü bildiğinize rûhum emin olarak bir teselliye ebediyyen iktisab etmesi içindir. Elbet benim sevdiğim vefatımdan sonra gözlerinden bir iki damla yaş akıtır. İşte o yaşlardır ki benim rûhumun hissedeceği bakıyye-i aşk ve muhabbeti teskine değilse de hiç olmazsa tahfife medar olacaktır ah.....!

Afife

— Canım zihnini niçin daima bu gibi şeylerle meşgul ediyorsun. Niçin kat-ı ümid eyliyorsun. Cenâb-ı Rabbü-l âlemin sana merhamet edeceğinden ben eminim. Sen niçin emin olmuyorsun. Senin vicdanın hakikaten âlidir. Temiz bir yürek hiç bir vakitte mükâfatsız kalmaz. Sen bu kadar zamandır bu derece metanetle sabr ediyorsun, sebat ediyorsun Cenâb-ı Hak senin bu haline şâhid-i âdildir.

Cevvâle (Hıçkıra hıçkıra ağlayarak)

— Ah ben.... ben onu cidden seviyorum! Sevdiğim için hiç de mahzun değilim. Kalbimden büyük mahkeme olmaz. Ben vicdanıma müracaat ediyorum da hiç .... hiç katâ kendimi mesûl ve muâtab görmüyorum. Çünkü (Yine ağlayarak) o muhabbetin kudsiyetini, ulviyetini ancak orada muhakeme ediyorum.... Benim sevdiğim ah bana karşı diriğ-i merhamet etmiyor. Ben hakikaten bahtiyar olduğuma işte bu dakikadan itibaren itminân-ı kalb hasıl ettim. Allah’ın dahi özenerek nadiren yarattığı o güzel vücudun bugünkü günde mazhar-ı iltifatı bulunuyorum. O güzel ağızdan hakkımda ne güzel sözler işitiyorum. Yine de vazife-i insaniyeme hâlel getirmiyorum. Demek ki sizin sözünüz pek doğrudur. Benim vicdanım hakikaten âli ve müstakimdir.

Afife

— İşte onun için bu kadar ağlamak bu kadar zaf-ı kalb göstermek sana yakışmaz. Senin tıynetinde yaratılmış olanlar insanları hurde-bin ile seyredeler. Hâzırda bir dereceye kadar müstakbeli görürler. Elbet sen sevdiğinin mahiyetini bilirsin. Sana verdiği sözün kıymetini takdir edersin. O söze karşı sen de kendisine sadakat vâdettin o halde niçin bu kadar telaşda bulunuyorsun. Senin emel ve arzuların bugün vücud bulmazsa bu sebat sende bulundukça o da sözünde sebat ettikçe bir gün olacak ki elbette ve elbette husûl-pezir olacak. Senin akrabân, hakkinda pek hayır-hah ve müşfiktirler. Pederin ikbalperest bir adam değildir. O yalnız senin âsâyiş ve istirahatini gözlüyor. Demek ki senin arzuna behemehâl hizmet eder.

Cevvâle

— Başka türlü söylemiyorum. Allah'tan ümidimi kesmiyorum. Fakat bilmem ki niçin beni bir bu kadar bir hiss-i manevî dâima ölüm tarafına sürüklemek istiyor. Kalbim öyle söylüyor ki ben yaşarsam pek fena olacağım. Ben Adalet'e karşı itiraf-ı muhabbet etmiyeceğime dair kendi kendime söz vermiş idim. İşte o sözü ihlâl ettim. kalbimde canımda müebbeden mahfuz bulundurmak için yemin etmiş olduğum bu muhabbeti bugün izhar eyledim. Demek ki benim daha başka şeyleri de unutmak kabiliyetim vardır...! (Biraz teemmülden sonra) Ne söyledim, daha başka şeyleri de unutmak kabiliyetim vardır mı dedim? Bu sözümden dolayı kendi kendimi affetmezdim. Fakat muhabbet cinnet olduğu için affedeceğim. Çünkü mecnunlar her yerde her zaman muafırlar.

Afife

— Çok yazık Cevvâle Hanım, çok acıyorum senin bir saniyen rahat geçmiyor. A kuzum nedir bu hâl! Sen zindan içinde yaşıyorsun.

Cevvâle

— Ben hâlet-i nez'e gelmiş bir hasta gibiyim ki onda nasıl nişane-i hayat olarak nasıl yalnız bir nefesi kalırsa bende dahi nişane-i hayat olarak sevdiğimin mufarakatinde duyduğum lezzet kalmıştır.

(Bu esnada Nimet Bey ve Müfide Hanım girerler.)

Yedinci Meclis

Nimet — Müfide — Cevvâle — Afife

Nimet

— Aman efendim sokakların tozu, kalabalığı tarife sığmaz bir halde. Uzak yere de gitmiyorum ama ne kadar yoruluyorum.

Müfide

— Efendim, biraz da sıcağın dahli vardır.

Nimet

— Sen ne dersin Cevvâle?

Cevvâle

— Dinliyorum efendim. Sizin için bir kahve söyleyeyim mi?

Nimet

— Fena da olmaz (Cevvâle çıkar)

Müfide

— Afife Hanım, geldiğiniz zaman Cevvâle ne iş ile meşgul idi?

Afife

— Hiç efendim oturuyor idi.

Nimet

— O ne tuhaf sual hanım. Kızın kendisine sormayıp da Afife Hanım'a sorman ne ma'na?

Müfide

— Bir fikre mebni değil. Şimdi hatırama geldi de onunçün.

(Bu esnada Cevvâle girer.)

Nimet

— Cevvâle sana ben kaç parça tiyatrolar getirdim. Oku da güzel bir şeyler ise tercüme edersin.

Cevvâle

— Teşekkür ederim efendim.

Nimet

— Geçen günki gazetede bir güzel manzume vardı gördün mü?

Cevvâle

— Gördüm efendim. Pek âşıkane idi, hatta tanzim ettim.

Nimet

— Bakayım ne yolda tanzim ettin? (Cevvâle yazıhaneden bir kâğıt çıkarıp cehren okur.)

Manzume

Pek safvetle ben ettim intisab
 Merhamet kıl etme matrûd-ı rikab
 Dilde derdin çok zaman mektûm idi
 Şüphesizdir ki sana malûm idi
 Gel aman mahrum-ı lutf etme beni
 Bir nigâh etsin bana âhu gözün
 Acısın ahvâlime cânâ özün
 Zülf-i zerrin kurdu cânâ dâmı
 Firkatin tezyid eder âlâmımı
 Gel kerem kıl bu dil-i nâşâdîma
 Ver teselli kalb-i gam-ı mutâdîma
 Boynuma zencir et zülfün telin
 Sen cünuna mübtela ettin beni
 Râh-ı firkatte heba ettin beni
 Vah sana eyvah baht-ı dûn ah
 Etmedin bir kere beni memnun ah
 Nola mebzul etsen dâdın bana
 Zulmünü göstermesin yârin bana
 Ölmeden korkmam reh-i cânân için
 Her nevi derdü belâyâ hâzırım
 Emrini her gün edaya hâzırım
 Çeşmini nûr-ı hayâl-ı gülfemin
 Ah tasvir eyle kim pek elzemim
 Akl ü endişem gibi sen bitmedin
 Terk edip biçareni incitmedin
 Ben ölür iken dahi benden olmadın
 Ta bulunca rûh huzûr-ı râhatı
 Dil heman seyreylesin ol afeti

Nimet

— Aferin Cevvâle pek güzel tanzim etmişsin.

Cevvâle

— Aslına nisbetle hemen hiç demektir efendim.

Nimet

— Yok bilâkis. (Bu esnada bir cariye girer)

Cariye

— Misafir geldi efendim

Nimet

— Öyle ise ben selâmlığa çıkayım. (Çıkar)

Müfide

— Haydi hanımlar biz de misafirlerin yanına gidelim. (Cümleten çıkarlar)

Perde iner.

İkinci perde

Birinci Meclis

Yine evvelki oda Nimet Bey ile Müfide Hanım kanepede oturdukları halde perde açılır.

Nimet Bey

— Sen bu sözlerin ciddi olduğuna emin misin?

Müfide Hanım

— Kızın hâli isbat ediyor.

Nimet

— İsbat ediyor başka. Fakat kim hakkında olduğunu isbat etmiyor. Kendisi Sırrı'yı sevdiğini mukarrer mi yoksa sen bunu yalnız Afife Hanım'ın ağzından mı işitiyorsun?

Müfide

— Yok ne ben kendisine sordum ne de o bana itiraf etti. Yalnız Afife Hanım'ın rivayeti.

Nimet

— O surette ben bunun sıhhatine kail olamam, çünkü Sırrı Bey ile Cevvâle'nin meşrepleri arasında fevkalâde ihtilaf var.

Müfide

— Aman Beyefendi böyle şey ihtilâf-ı meşrebe bakar mı? Ne tuhaf söylüyorsun.

Nimet

— Efendim, ihtilâf-ı meşrebe bakar demiyoruz! Sen bugünlerde kııda her vakitkinden ziyade bir yeis hali gördün mü?

Müfide

— Niçin soruyorsunuz?

Nimet

— Çünkü ben geçen gün—Afife Hanım’la ikisi oturuyorlar idi—Sırrı Bey pek ziyade betaate alıştı. O cihetle kendisini tahsil için Avrupa’ya göndermek fikrindeyim demiş idim.

Müfide

— Görüyor musunuz Afife’nin ifadâtı hakikattan başka bir şey değildir. Mâlûm a ikisi bir odada yatıyorlar. Cevvâle Hanım öteden-beri gecede yalnız bir kaç saat uyur idi. Bir hafta kadar var ki uykuyu bütün bütün feda etti diyor. Bunun da sizin Sırrı’yı Avrupa’ya göndermek fikrinde bulunduğunuzdan ileri geldiğini hükmediyor.

Nimet

— Eğer bu haller sahih ise ben bugün kendisini Sırrı ile tezvice ez cân u dil hazırım. Hem teşekkür ederim ki Sırrı’yı sevmiş. Çünkü o tabiatta yaratılmış bir kız kabil değildir ki sevmeden yaşasın. Ya kendisiyle birleştirilmesi mümkün olmayacak birisini sevmiş olsa idi, o vakit ne yapacaktım?

Müfide

— Orası pek doğru.

Nimet

— Evet, şu kadar var ki hanım sen işi etrafıca muhakeme et. Çünkü bana karşı inkâr edeceğinden emin olduğum için ben bu hususa dair kendisini katâ isticvab edemem. Sen de bilmuvacehe sorma. Sana karşı da inkâr eder. Yalnız ahvâli iyice tetkik et.

Müfide

— Muhabbetin icab ettiği şeylerin cümlesi kendisinde mevcud. Geçen gün pencerede oturuyor idim. Cevvâle de bahçede kaskadın yanında oturmuş bir şey yazıyordu. Bu esnada Afife de bahçeye çıktı. Cevvâle’nin yanına gidip “Nedir yazdığın” diye sordu. “Bir gazel yazıyorum. Bak beğenir misin?” diye Afife’ye uzattı. O da okuduktan sonra “Pek güzel tanzim etmişsin. Fakat sen öyle ne kadar şiirle iştilal ediyorsun” deyince, karşılık “Ben geçen gün bir kitapta okumuş idim ki muhabbet ile melûf olup da şiir ile ülfet etmeyenler, ağızda lisan olup da söz söylemeyen insanlara müşabihtir.” diye yazılmış idi. İşte o hükmü bilfiil ben nefsimde isbat ediyorum, derken benim pencerede olduğumu görerek sükût etti. Demek ki Afife onun mahremi olmak gerek. O da mahzâ merhametinden bizi ikaz ediyor.

(Bu esnada bir cariyeye girer)

Cariye

— Adalet Bey gelmiş efendim.

Nimet

— Öyle mi? Hareme girsin.

Cariye

— Peki iyi efendim (Çıkar, biraz sonra Adalet Bey girer.)

İkinci Meclis

Nimet — Müfide — Adalet

(Nimet ve Müfide kıyam ederek)

— Buyursunlar.

Adalet (Temenna ederek)

— Allah ömür versin efendim (Cümleten otururlar)

Nimet

— Canım, seni pek ender görüyoruz.

Adalet

— Evet efendim derslerim pek çok olduğu için ziyarette kusur ediyorum.

Müfide

— Adaletciğim pek çalışkandır! İnşallah hemşirem iyidir oğlum.

Adalet

— Hamdolsun efendim, selâmları var.

Müfide

— Teşekkür ederim. Gideyim Cevvâle'ye haber vereyim de gelsin (Çıkar, biraz sonra ikisi birden girerler.)

Üçüncü Meclis

Nimet — Adalet — Müfide — Cevvâle

(Cevvâle ve Adalet yekdiğerine birer temenna edip otururlar)

Nimet

— Şimdi imtihan zamanları değil mi Adalet Bey.

Adalet

— Evet efendimiz.

Nimet

— Şimdi biraz sıkılacaksınız ama tatil zamanında bir ay eğleneceksiniz.

Adalet

— Öyle olacak efendim.

Nimet

— Cevvâle'nin derslerine göz gezdiriyor musunuz?

Adalet

— Bazen efendim.

Nimet

— Kendinizinkiler ile nasıl buluyorsunuz?

Adalet

— Elbet siz daha iyi biliyorsunuz ama müsâvi görüyorum.

Nimet

— Mübalâğa ediyorsunuz.

Cevvâle

— Adalet Bey mahviyet etmek istiyor efendim.

Adalet

— Yok! yok hakikaten müsavi görüyorum.

Nimet

— O surette siz biraz meşgul olunuz ben de gideyim giyineyim

(Müfide ile beraber çıkarlar)

Cevvâle

— Ben bu hafta zarfında mahv olacağım zannettim.

Adalet (Helecanla)

— Niçin efendim?

Cevvâle

— Çünkü hiç bir vakitte ümid ile yaşamamış idim. Bu defa ise hangi gün geleceğinden haberim var idi.

Adalet

— Ah benim şu bir kaç günleri nasıl geçirdiğimi hiç bilmezsin. Ama Cevvâle Hanım ne yapacağız? Benim bu halde yaşamak kabiliyetim yok.

Cevvâle

— Daha ne vakte kadar bu hanımlar söylenecek. Ben sana geçen gün ne yolda hitab ettim. O yolda hitab edişimin sebebini de söylemiş idim zannederim.

Adalet

— Pek iyi öyle ise Cevvâle. Öleceğim ne yapacağız?

Cevvâle

— Bilmem...!

Adalet

— Ne yolda emredersen ben o yolda hareket edeceğim. Sen pek zekisin, bir çare düşün. Ahvâli doğrudan doğruya hikâyeye ederek پدرinle vâlidenle bir müzakere et.

Cevvâle

— Yok efendim. Bırak zuhurata tabi olalım. Bende cemiyet-i hâtır yok. Bütün metanetimi kaybettim. Nasıl olur ki vâlideyimle buna dair müzakere edeyim?

Adalet

— O surette nasıl tensib edersen o yolda hareket et, çünkü sen daha iyi düşünürsün. Yalnız anı bil ki Adalet senin için ölmeğe hazır bir bendedir.

Cevvâle

— Binlerce teşekkür ederim..

Adalet

— Ben seni şimdi terk edeceğim nazlım.

Cevvâle

— Niçin bu kadar çabuk?

Adalet

— Bu hususu mülâkatımızın tekerrürünü arzu ettiğim için. Eğer müddet-i mülâkatımızı bundan ziyade temdid edersek ihtimal ki bir başka fikre zâhib olarak bizi birbirimizden teb'îd etmek isterler. Fakat onu rica ederim ki en ufak bir şeyini benim için feda et. Senden bir yâdigâr isterim,

Cevvâle

— Maalmemnuniye. Dâima üzerimde taşıdığım bir kalem var, onu takdim edeyim. (Cebinden altın bir kalem çıkarıp verir.)

Adalet (Kalemi öptükden sonra)

— Ben bunu nereme saklıyayım. Kalbime ah... Senin kalemin!

Cevvâle

— Sen benim kalemimi taksir ediyorsun o muvaffakiyetten dolayı kendi kendini tebrik et. Çünkü benim kalemim her hangi vakit bir kâğıt üzerine bir nokta koydu ise mutlak senin için koydu.

Adalet

— Sen her şeyi güzel yazıyorsun efendim.

Cevvâle

— Hakkımdaki teveccühündür ki sana bu sözleri söyletiyor.

Adalet

— Başka bir emrin yoksa gideyim meleğim!

Cevvâle

— Pek iyi iki gözüm fakat ben de bir yadigâr isterim.

Adalet

— Kalbime maliksin fakat madem ki bir başkasını da istiyorsun, şu yakamdaki düğmeyi vereyim. (Yakasından bir altın düğme çıkarıp verdikten sonra, Cevvâle'nin elinden öpüp çıkar)

Cevvâle

(Yazıhanenin önüne oturup iki elleriyle başını tutarak biraz vakit düşündükten sonra).

— Aman yâ Rabbi..... Çıldıracağım.... Ölmek isterim. Fakat çıldırmak istemem. Ah bu benim halim acaba neyi intac edecek? Mevti... mevti! Bilâ şek ve bilâ şüphe mevti intac edecek. Fakat ben ölürsem bu felâketimden dolayı benim mezarım dahi bana acıyacak, bana ağlıyacaktır. Ah.... Vallahi canıma geçti. Her nefes alışımında göğsümün sol cihetindeki şedid ızdırabın arkama dokunduğunu hissediyorum... Ben dünyada hiç bir insan tasavvur etmem ki bir muhabbeti böyle benim gibi senelerce hırz-ı can etsin. İnsanlar her şeyin kemâlinden ziyade zevâline kaidirler! Fakat Allah mahlûkata can namıyla vermiş olduğu bir şeyi bana muhabbet vermiştir. İşte onunçindir ki benim hayatım ne vakit zevâle erer ise benim kalbimde muhabbet o vakit zevâle erer. (Bu esnada bir cariye girer)

Cânip

— Geliniz küçük hanım geliniz. Afife Hanım'ın sözlerini işi-

tiniz. (İkisi birden çıkarlar. Perde hâlî kalır, biraz sonra Cevvâle yalnız girer.)

— Cevvâle (Huzzâra hitaben)

— Vay alçak mahlûk. Bakınız pederime, valideme karşı ne yolda idare-i lisan ediyor. Madem ki sen Sırrı Bey'i seviyorsun, bari benden başka bir suretle istimdât et ki ben de anın seninle beraber yaşamasına gayret edeyim. Elbette gayretim semeresiz kalmaz idi. Ah ne kadar denaat yâ Rabbi... Hiç Afife'den denaatın bu derecesini memul etmez idim. Bir de validemın eline, ayağına sarılıyor ki bu halden ben sizi ikaz ettiğimi kendisine haber vermeyin. Çünkü beni mahrem-i esrar addederek söylemiş idi diye! Fakat ben alçak değilim. İşte bugün senin çevirdiğin entrikalara tamamiyle vakıf olduğum halde yine hakikat-i maddeyi haber vermeyeceğim. Ben aşkın kudsiyyetini takdir ederim. Muhabbet ne demektir, anlarım. Senin gibi bir alçak mahlûk bahtiyar olması için kendi saadet halimi feda edeceğim. Ben bugüne kadar Adalet'le tezvîc etmek isterdim. Fakat bugünden sonra istemem. Çünkü benim onunla izdivacım senin badi-i felâketin olacak. Bakınız şimdiye kadar sükût ediyor idi. Fakat o sükûtu da sebep tahtında imiş. Şimdi Sırrı'nın Avrupa'ya gideceği söylendiği için o da benim hakkımda böyle bir bühtanda bulunuyor. Ta ki kendisini ondan tebid edemeyinler, onu benimle tenkih ettirerek o suretle olsun bir hanede yaşamak istiyor. Çünkü kendisinin sût biraderi bulunduğu cihetle meşrû bir surette yerleşmekliği mümkün değildir. Aman yâ Rabbi benim sevdiğimi tanıdığı ve benim canavarların bile yüreklerini parçalayacak kadar sûzişli olan ahvâl-i teessüf iştihâlîme tamamiyle âgâh bulunduğu halde bana karşı bu denaati irtikâb ediyor. Heyhat.... Eşref-i mahlûkat olan insanlar içinde bu kadar denî bir insan mevcut mu imiş? Teessüf binlerce teessüf.. Şimdi bana insaniyet sükûtu emr ediyor. Onunçün sükût edeceğim. Fakat sükût ettiğimden dolayı ben de onun denaatine iştirak etmiş olacağım. Yalnız muhabbet ne demek olduğunu anlamış olduğum için ona merhamet etmiş olacağım...! Vakıa o muhabbet benim yüreğimde uyanan muhabbet ile katâ ve katıbeten mukayyes değil ise her halde muhabbettir. İşte onunçün sezâvâr-i merhamettir. Bir de geçen gün benim karşıma geçmiş de senin tabiatında yaratılmış olanlar hazırda müstakbeli görürler diyor İdi! Evet sahîhan ben hâzirdâ müstakbeli görüyor idim. Nasıl ki benim yaşımdaki muhabbetin mematı intac edeceğini biliyor idim... Keşke Adalet iki saat sonra gelmiş olsa idi de bu felâketimden kendisini de hissemend etse idim... Ah Adalet'ciğim... Ben seni temin için her ne söyler isem söyliyeyim

yine senin kani olmayacağından şüphem yoktur. Çünkü bu teklifi red veyahut kabul benim yed-i ihtiyârımda olduğu için herhangi şahıs olursa olsun benim vereceğim teminata inanmamakta yerden göğe kadar hakkı vardır... Fakat bilâhare göreceksin benim yeis ve felâketimin derecesini vukuat sana isbat edecektir! Ben sana namusum üzerine söz veririm ki sana olan sadakat-ı kalbiyyem ah benim için ümid-i felâh olmadığını kalbim nasıl hüküm ediyor idi de daima memata intizar ediyor idi ah...! Keşke şimdiye kadar ölse idim de bu senin kalbinde sevda-yı intikam uyandıracak halleri görmese idim. (Parmaklarıyla saçlarını tarayarak) Vah biçare Cevvâle.... Ne kadar muhabbet-i meyus! İbtıla mazlumasun. İşte şu dakikada yüreğim kendi kendime acıdı. Hazin hazin sızladı. Dünyada neyi arzu ettim ise ondan mahrum kaldım. Şimdi de mematı arzu ediyorum. Bari Allah beni ondan mahrum bırakmasın. Artık bu ümitsizliğin üzerine çok yaşamak istemem. (Bu esnada dışardan bir ayak sesi işitilir. Nimet ve Müfide girerler.)

Dördüncü Meclis

Nimet Bey — Müfide Hanım — Cevvâle Hanım

Nimet

— Kızım hiç bu odadan çıkmaz mısın? Biz seni aramaz isek sen bizim yanımıza hiç gelmiyeceksin.

Cevvâle (Mütebessimane)

— Sitem etmeğe hakkınız yoktur efendim. Çünkü her ne vakit haremde bulunsanız yanınızda bulunuyorum. Şimdi ise girdiğinizden haberim yoktu.

Müfide

— Afife Hanım nerelerde?

Cevvâle (Gizli)

— Sözlerden malûmatım olup olmadığını anlamak için benden soruyorlar. (Cehren) Görmedim efendim.

Nimet (Cevvâle'nin yüzüne bakarak)

— Sırrı Bey'i Avrupa'ya göndermekten vaz geçtim.

Cevvâle

— Öyle mi efendim?

Nimet

— Burada öğrendiği kadar öğrenir. Bak Adalet Bey henüz yirmi iki yaşında olduğu halde pek ehliyetli, pek edib bir çocuktur! O da

bütün bütün cahil değil ya sinni de pek azdır. Oldukça zekâveti de var. Elbet bir gün olur ki o da muvaffak olur.

Müfide

— Şüphesiz efendim!

Nimet

— Cevvâle Afife'yi çağırırsan a.

Cevvâle

— Pekiyi efendim (Çıkar)

Müfide

— Görüyor musunuz beyefendi kızın çehresinde bir beşâset hasıl oldu. Aman birgün evvel şu işin çaresine bakalım. Zira kız pek pek zaiflendi, pek korkuyorum.

Nimet

— Sahihan zaiflendi istical etmelidir; hele bu hafta zarfında ni-kâhı yapalım da bir iki aya kadar yekdiğeriyle tezvic ederiz.

Müfide

— Pek münasip olur. Bu perşembe günü tenkih ettiririz.

Nimet

— Hay Hay! (Bu esnada Afife ve Cevvâle girerler)

Birinci Meclis

Nimet — Müfide — Afife — Cevvâle (Cümleten otururlar)

Nimet

— Afife, fikrimizden Cevvâle'ye malûmat verdin mi?

Afife

— Hayır efendim, daha bir şey söylemedim.

Cevvâle (Gizli)

— Zaten ne söylemek ihtimalin vardı ki?

Nimet

— O surette ben söyleyeyim, kızım seni evlendiriyoruz.

Cevvâle (İğbirar ile)

— Benim için pek erkendir efendim.

Müfide

— Hiç erken değil kızım. Allah muvaffak etsin inşaallah şimdi çıktı o kadar geç evlenmek. Biz o yaşta iken evlât sahibi olurduk.

Cevvâle (Mahzunane)

— Nasıl tensib buyurulursa.

Nimet

— Ama kimle evlendiğini bir kere sormaz mısın? Çünkü âdetimiz veçhile sana görücü mörücü gelmedi.

Cevvâle

— Çabuk öğreneceğimden emin olduğum için sormuyorum efendim.

Nimet

— Yoksa kim olduğunu hükmettin mi?

Cevvâle

— Hükmetmek istiyorum.

Nimet

— Pekâlâ inşaallah Sırrı Bey de sen de bahtiyar olursunuz.

Müfide ve Afife (Birden)

— İnşallah, inşaallah..

Cevvâle

(Elini yüzüne koyup biraz düşündükten sonra çıkar)

Müfide

— Biz ne oturuyoruz. Bugün pazar, cemiyette bulunmaklıkları lâzım gelen zevâta yarım haber verilecek. Bari biraz evi toplayalım.

Afife

— Sahi iyi olur efendim (Çıkarlar).

Nimet

— Ben de bâri davet tezkirelerini yazdırayım. (Çıkar. Perde biraz hâlî kaldıktan sonra Afife girer)

Afife (Huzzâra hitaben)

— İnsan teşebbüsle her şeye muvaffak olur derler. Pek doğrudur. Hamd olsun emelime nâil oldum. Sırrı Avrupa'ya gideydi, ben ne yapardım? Doğrusu kendi menfaatimi aharın mazarratında aramıya-

cağım diye kendimi öldürecek vaktim yok. Ama o Adalet Bey'i seviyor imiş. Ne yapayım benden daha atik davransaydı da emeline nâil olaydı! Ben doğrusu o kadar istikamet budalası olamam. Bir dereceye kadar değil. Her şeyden ziyade menfaat-i şahsiyemi gözetirim. Hem zaten öteden beri onun fikrine ölüm arzusu girmiş. Öyle bahtiyar olmak ümidinde bulunmayan bir kızın saadetine mâni olmayayım diye Sırrı Bey'i Avrupa'ya gönderip de burada tehassür ile kendim ölmek istemem. İşte zaten ölmek istemiyor mu idi; Ona bir iyilik etmiş olacağım ki daha çabuk ölecek. Artık bu ümitsizliğin üzerine çok yaşamaz. Çünkü ondaki muhabbetin derecesini ben takdir ederim. Ne yapayım ölürse ölür. Ben bahtiyar olacağım, sevdiğimle müebbeden birlikte yaşayacağım ya ona bakayım. Keşke şu dakikada olsa da benim bu çevirdiğim entrikleri duysa, eğer onlardan malûmatı olur ise bugün beni bu evden çıkartacağına şüphem yoktur... Lâtime bertaraf ama iyi ki reddetmedi. Doğrusu ondan pek korkuyordum (Gülerek) Kah! Kah! Kah!.. Efendim edibelerdendir hiç pederine karşı muhalefet eder mi? (Müstehziyane) İşte olmalı. Gördün mü muhaddereyi hakkaniyetten ayrılmayacağım diyerek mahv olmalı! Hayır efendim hayır, benim elimden öyle şey gelmez. Ben ne o hakkaniyeti isterim, ne de ölmeyi... Aman gideyim, ben de bir parça onlara yardım edeyim. Müddet-i ömrümde bu kadar memnuniyetle hizmet gördüğümü bilmiyorum. Ne kadar da seviyorum. Sırrı'yı benimle tenkih etseydiler ihtimal ki bu kadar çıldırasiya memnun olmazdım (Çıkar)

— Perde İner —

Üçüncü Perde

Beşinci Meclis

Perde açıldıkta bir yatak odası derununda bulunan karyolanın içinde valantin dantellerle yapılmış müslim bir gecelik gömleği lâbis olduğu ve saçları çözüktü bulunduğü halde bir kolunu yastığa dayamış ve bir elini dahi yorganın üzerine bırakmış olduğu halde Cevvâle yatar. Cânip dahi ayak ucunda oturur yatağın başucunda küçük masa üzerinde ilâç şişeleri ve bir saat bulunur.)

Cevvâle

— Cânip.

Cânip

— Efendim.

Cevvâle

— Bugün pek fena bir haldeyim ızdırabım pek çok,

Cânip

— Kendinizi düşünmeyiniz küçük hanım. (Saate bakarak) İlâç vakti de gelmiş alır mısınız?

Cevvâle

— Ben o ilâçları validem ile pederim üzülmesinler diye alıyorum. (Öksürerek) Bana onların hiçbirisi şifa-bahş olamaz. İlâç alıp da kendi kendimi mi aldatayım? Benim canım ne vakit bedenden çıkarsa (Yine öksürerek) bu öksürük de benden o vakit gider.

Cânip

— Aman küçük hanım ayağınızı öpeyim böyle söylemeyin. Sözlerinize yürekler dayanmıyor.

Cevvâle

— (Yatağın içinde yavaş yavaş biraz doğrularak) Şu karşıdan kalemle kâğıdı versene,

Cânip

(Küçük masanın üzerinden alıp verir. Cevvâle yazar)

Suret-i Mektup

Vefaşiârım Adalet!

Benim hastalığımı elbet haber aldın. Yani hastalığının derecesini demek istiyorum! Sen beni ayakta bulunduğum zamanlarda gördün. Şimdi ise esir-i firâşım. Bugün otuz iki gündür ki yatağımı hiç terk etmedim. Bana istiğrar-ı hatır etmediğin için seni kabahatli görmek veyahut beni unuttun demek şöyle dursun hatta seni bu mübaadetten dolayı tamamiyle mazur görüyorum. Çünkü bu hareketin bana olan muhabbetinin ciddiyetine bir delil-i kâfidir.... Fakat bilmiyorsun...! Ah bilmek istemiyorsun ki bu seni, beni görmek istemeyecek kadar dilgîr eden vaka beni ne yaptı... Beni ölüm yatağına yatırdı. Sevdığım, ben artık çok yaşamıyacağım. Onun için bugün gelip beni görmekliğini hassaten temenni ederim. Ben bu halden dolayı senden istirahat-ı af eylersem sen o vakit beni muhtî görmelisin. Çünkü bu başıma gelen felâketten benim ne kadar bedbaht ne kadar mazlum olduğumu ancak sen takdir edebilirsin! Görüyor musun Adalet'ciğim ben senin muhabbetini canımda bu kadar zamanlardır muhafaza ediyor idim. Fakat o muhabette bir lezzet duyuyor idim ki benim hayatım yalnız o lezzetten ibaret

idi. Bu kadar senelerdir iftirak acısına dayandığım halde yalnız iki ay bile vukua gelen hâlâtın senin dilgîr olduğunu bildiğim için yüreğimde duyduğum ıztıraba tahammül edemeyerek ölüm haline geldim. Eğer senin kalbin hakkımda edna mertebe sû-i zanda bulundu ise işte o sû-i zan da benim mematım defedecektir. İki aydır ki Sırrı Bey ile tenkih olundum. Şu kadar var ki otuz iki gündür de ölüm yatağına girdim. Mektubum biraz suzişlidir. Sevdiğim fakat eminim ki beni o yataktan cansız bir halde çıkaracaklar. Bu sözleri şimdiden sana yazışım hakkımda merhametini celb etmek içindir. Çünkü sen bana o kadar muğbersin ki sana bu halleri etrafıyla anlatamaz isem ihtimal ki biraz zaman daha yaşar zannederek yine beni görmek istemiyecektin. Ben ise şu bulunduğum halde hiç olmazsa bir defa daha seni görmek istedim. Fakat yanında can vermek istemem senin için öldüğümü görerek muztaribü'l-kalb olursun. Sevdiğim! Adalet'ciğim gel beni bu halimde gör. Merhamet edeceğinde şüphem yoktur. Ben mahzunü'l-fuadım, hâlet-i nez'e gelmiş bir hastayım. Onunçün bana iğbirar gösterme. Az vakit zarfında nedamet edersin. Artık sözlerime hitam veriyorum sevdiğim. Derece-i kemâlde olan zafiyetim ancak bu kadar kalem tutmağa müsade etti. Her halde seni beklerim azizim Adalet.

İmza

Cevvâle

Cevvâle

— (Kâğıdı kapayıp bir zarfa koyduktan sonra) Cânip al bunu Sîret'e ver de götürsün Adalet Bey'in eline versin.

Cânip

— Pek iyi efendim. (Mektubu alıp çıkar)

Cevvâle (yalnız).

— Bugün sahihan hiç müddet-i ömrümde duymadığım kadar şedid ve müthiş ıztıraplar duyuyorum. Yâ Rabbi... Bu kadar senelerdir çektiğim zahmet, verdiğim emek bu semereyi mi intac etti. (Öksürerek) Aman göğsüm (Elimi kalbinin aşağı kısmına götürerek) bu sağımda pek ziyadlendi... Ben ölüyorum, hâlâ şu alçak Afife, şu yüreksiz kız ettiği denaatten dolayı bir kere gelip de istirham-ı affetmiyor. Eğer Sırrı onun yaptığı hiylelerde müşterek değilse eminim ki bana acıyacaktır. Benim mematımdan sonra dahi anı hoş tutmayacağında şüphem yok. Demek ki yalnız ettiğim alçaklıklarla kalacak. (Bu esnada Cânip girer).

Cânip

— Hekim gelmiş efendim

Cevvâle

— Son defa olmak üzere öyle mi? Girsin.

(Cânip ağlayarak çıkar, biraz sonra Nimet, Müfide, Sırrı ve bir hekim girerler)

İkinci Meclis

(Hekim hasta yanına bir sandalye koyup oturur ve nabzını eline alır)

Hekim

— Yine dünkü ilâçlarınızı kullanınız efendim. (Valideynine tevcih-i hitab ile) Yanında çok lâkırdı etmesinler efendim.

(Nimet ve Müfide yatağın ayak ucuna gidip orada ağlarlar.)

Hekim

— Ben gideyim efendim. (Çıkarken yavaşça Sırrı Bey'e) Artık gelmeyeceğim (O dahi ağlar.)

Cevvâle (Gayet yavaş bir sesle)

— Beni kaybettiğinizden dolayı hiç ağlamayın. Çünkü ben öldüğüme teessüf etmiyorum.

(Nimet ve Müfide lâyenkati ağlayarak çıkarlar. Sırrı Bey ayakta gezinir.)

Cevvâle

— Sırrı Bey, bana Cânip'i gönderir misiniz?

Sırrı

— Göndereyim. (Çıkar) Biraz sonra Cânip girer. Cevvâle yan üstü yatağa yatmış saçları yastığın üzerine dağılmış, alnından ter ve gözlerinden bilâ-ihiyar yaş damlar.)

Cevvâle

— Cânip... Gel şu .... alnımdaki teri... sil....

(Cânip elinde bir mendille siler) bana pek çok hizmet .... ettin.... Hakkını helâl et....

Cânip

— Aman küçük hanım yüz bin kere helâl olsun.

Cevvâle

— Valdem, pederim... ile de istimplâl-i hukuk etmek.... (Öksürür) isterim fakat... yürekleri dayan... mıyacak ... diye... ictinab ediyorum (Yavaşça kapı vurulur.)

Cevvâle

— Ah Adalet... Adalet'ciğim (Cânip kapıyı açar, Adalet perişan bir halde girer.)

Adalet

— Eyvah... Bu halde mi görüyorum?

Cevvâle

— Adalet'ciğim... Beni (Öksürür) affettin mi?.. Yalan söylemedim ki.... vicdanım şahadet ediyor mu?

Adalet (Lâyenkati ağlayarak)

— Ben seni affettim mi diye soruyor musun? Ah Cevvâle! Sevdiğim sen ne yaptın ki seni affedeyim! Senin ne derecelerde bî-günah olduğuna ben ez cân u dil eminim.

Cevvâle

— Rahat ölsün diye söylüyorsun.

Adalet

— Beni yaratan Allah'ın birliğine ve senin muhabbetin namına yemin ederim ki ciddi söylüyorum.

Cevvâle (Ağlayarak)

— Oh ... İşte şimdi rahat... öleceğim! Ah sevdiğim... Adalet'ciğim işte hayatım... (Öksürür) zevâle erdi fakat..... senin muhabbetin..! Yine zevâle ermez..... Ben öldükten sonra dahi... gözlerim senin hayalini seyredecek... ve rûhum senin muhabbetini hissedecektir.. Ben görmiye...ceğim fakat elbet.... sen görürsün. Acaba... şu benim terkettiğim.. â..lem Afife'yi.... bahtiyar ... edecek mi? Adalet'ciğim, ben şu gittiğim... âlem-i ebediyette seni sev...mekte devam ede....ceğim, sen de beni neşeli .... zamanlarında değil.... ise de hiç olmazsa .... neşesiz zamanlarında hatırla...!

Adalet

— Ben seni takib ederim Cevvâle. Ölüm bile seni benden ayırmaz.

Cevvâle

— Ah Adalet'ciğim! Sen bahtiyar olursun İnşaallah (Öksürür) Benim şimdiye... kadar kalbimi... tenvir eden hâlet-i ... aşk şimdiden sonra ... rûhumu, mezarımı tenvir edecektir... Ben can veremiyorum... Çünkü gözlerim sana bakmaktan bir türlü kendisini' alamıyor..... Şevak-ı kuvvet .... Kuvvetsiz halimde bile... seni en müdekkikane bir... suretle muayeneden geri dur.... durmuyor.

(Ağlar, Adalet mendille evvelâ Cevvâle'nin ve saniyen kendi göz yaşlarını siler.)

Adalet

— (Bir eliyle Cevvâle'nin elini tutup yüzüne, gözüne sürerek ve diğer elini kalbi üzerine koyarak) Cevvâle nedir bu sendeki hâlet iptida-yı âferinişten beri gelen mahlûkat içinde bir tane yaratılmışsın. Ben insanların en bedbahtıyım. Benim tâlî-i menhusum değil midir ki seni benim elimden alıyor. Fakat şimden sonra benim üzerimde de istediği gibi icra-yı hükm edemeyecek çünkü ben de kendi kendimi onun elinden alacağım.

Cevvâle

— Adalet..... sevdiğim .... beni ... af... ettin mi?

Adalet

— Ez cân ü dil.

Cevvâle

— Söyle evin içinde kim varsa cümle... si buraya (öksürür) gelsinler. (Adalet çıkar biraz sonra Nimet, Müfide, Sırrı, Afife, Adalet Cânip girerler)

Üçüncü Meclis

Nimet — Müfide — Adalet — Cevvâle — Afife — Sırrı — Cânip

Cevvâle

— Beni arka üstü .... yatırınız (Müfide ve Cânip yavaşça arka üstüne çevirirler.)

Cevvâle

— Anne ... ciğim benim için .... ağlamayın .... Bana hukukunuzu helâl .... ediniz..... (Nimet Bey'e bakarak) baba ....ciğim ... siz de hukukunuzu helâl .... ediniz..

Müfide (Haykırarak)

— Aman aman yavrum Cevvâle nineni de beraber hal.

Nimet (Lâyenkati ağlayarak)

— Ah, semeresiz tedbir...

Cevvâle

— Çok ..... çok... yanlış ... çok semeresiz .... babacığım.

Adalet (Haykırarak)

— Of! Of! (Gezinir ve elleriyle saçlarını tarar)

Ben ne bahtı kara insan imişim.

Cevvâle

— Adalet ... Seni, Allah'a ... ema ... net... ettim.... Allah ...

Allah (İki gözleri semaya bakarak teslim-i ruh eder.)

(Adalet dahi mütelâşiyane dışarı çıkar. Müfide haykırarak Cevvâle'nin üzerine atılır. Sırrı, Afife ellerine mendil ağlaşırlar. Nimet dirseklerini Cevvâle'nin yatağının ayak ucuna dayayarak ve elleriyle başını tutarak lâyenkati ağlar. Bu esnada hariçten bir rovelver sesi işitilir. Sahnenin iç tarafında olan diğer bir perde açıldıkta ormanlık bir dağ eteğini tasvir eder ki ağaçlar arasında bir eline açık bir kâğıt ve yanında rovelver bulunduğu halde Adalet cansız yatar.)

Nimet

— (Telâşla Adalet'in elindeki kâğıdı alıp cehren okur.) Beni Cevvâle'nin yanına defnetsinler. Afife Hanım da elbet hiylesinin mücazâtını görecektir.

Afife

— Evet! Elbette ben hiyle ve hud'amın mücazâtını göreceğim. Ben menfaat-ı şahsiyem için iki bî-günahın kanına girdim. Benim bu fenalığımı ise levs-i denaatle mülevves olan kanım bile temizliyemez. Bu saate kadar mektum kaldığımı zannettiğim denaatim işte bu dakikada ilân olundu. Fakat Sırrı.. Sırrı...! Sen hakikaten mazlumsun, bî-günahsın. Bu benim kalb ve desaisimin cümlesinden bî-habersin. Anınçün bugün vâkıa böyle bir felâkete benim yüzümden uğradım ise de bir gün olacak ki bahtiyar olacaksın. Ben böyle makhur olarak yaşamak istemezdim. Fakat bir insan için kendi kendisini itlâf etmek de bir büyük iktidara bakar. Ben ise o iktidara da malik olamıyacak kadar alçak bir kadıyım. Beni bir başkası göğsüme demirler, başıma taşlar

çarparak öldürmelidir. (Çıkar, Sırrı hayretle bakar. Nimet elan Cevvâle'nin üzerinde bulunan Müfide'yi kaldırarak)

Nimet

— Kalk hanım! Kalk görüyor musun biz ne bedbaht insanlarız. Çalışıp çabalayıp da icrasına muvaffak olduğumuz tedbirin semeresi (Başını tutarak) Ah... Ah (Bir eliyle Adalet'i ve diğer eliyle Cevvâle'yi irâe ederek). Şu iki biçarenin mematını müntic oldu. İşte Allah bize bu felâketi bir pederin muamele-i şefkatkârânesi bir validenin nazar-ı hamâkatkârânesi hüsn-i tedbire makrun olmadıkça semeredar olmayacağını isbat için verdi. Yoksa Sırrı ile evlendireceğimize Adalet ile evlendirmek mümkünsüz bir şey mi idi? Ah ne çare öyle bir iğfale uğradık, o kadar düşünmiyerek iş gördük ki biçare Cevvâle'ciğimi bir defa bile doğrudan doğruya isticvab etmedik. Şimdiden sonra ise yaşadığımız kadar ağlıyalım. (Cenazeyi yalnız bırakıp cümleten çıkarlar.)

Perde İner

— İ n t i h a —

۱۱

وقت سن کور کیم جه پوره و توغ کلامه تبارده هه تا جابم خابم اگاه اولورنگه نه

عدالت

ایضاً

ایضا افسوس او حال سنه راجا موجود و هاله اولورم جه پوره نمایانه اولور
محبت نشانه کوی کوزه جا - پیو -
حوالم

هیر ! هیر هر هاله نه کور دیکم فانه به تبدیل حاصل اولور -
عدالت

افسوس نه بو سوخی سولیا ایله کلب قلیان و کوز لوت اده سنه به استغاث
اگاه لوی بار کوش یورتم انی اولور و تا بنای به اکلایور
حوالم

بک ایوفاد اوله عدم اعتقاد و دوا ایدورک سن تأثیر ایتک ایچور نه
یا ایچور لایم ؟ دنیا هر سطح ایچور ایش تقدسی اولورشی ندر - ؟
عدالت

دنیا هر سطح ایچور ایش تقدسی اولورشی نیک باشنه
حوالم

اگر سنک یوسونک هدی ایسم بندهنی کنده لایم اوزرینجه ایبره بندهنی اعلیه
ایندیکم محبت تقصید -

۹ < نغمین بریا بنم کی سکنه لوبه طرز چاره ایسه

به دنیا ۲ هیچ بر انا نه تصور ایجا دک بر

انسانه فوینک کالنده زبا

زواله قائل در لر با قضا ۱۴ فلو فاته جاننا علم ویر و ار مدنی بر بی
بها محبت ناعلم ویر قضا ^{انچه} انچه ندر کم بنم هیا نم زوق زواله اره ایسه بنم
قلبیه ^{محب} اذت زواله اره (بو انا ۲ بر جلا بر کور)

طایف

کلینز کوهلیک هاشم دلیله عصفه خا فک و ز لوبی ایستابان
الکیمی برده بیجا لوبه ۲ خال خالور بیله هکله جوانم یالکد کور
موال فضا و فضا با

الجهه ^{صحه} مخلوه با قلعه پوریم والده ص فارستون بولره اداره
ساره ایبو - مادامک ره سری بلوی سو پورک باری بونه نغم بر همدیلا استمداد
ایته کشفه انک سغه برابو بنام نه غیره ایده عم ایسه غیره غم کور سر
قاله ایوی آه نه قدر دانست باری ..... هیچ عصفه نه دانستک بودر بو
نه فاقول ایتم ایوم بر ۲ والده وک ایسه ایا عنه همدایبو کم بو هک
ده به سزی ایضا همدای ^ط ایتم ایسه غیره کور بیلک یونکه بنم محرم ایسه
عزایه رک سو ایسه ایسی دیو : قضا به ایله دکلم ایسه بو کور
کلیک بویر دیکک استو قیلوه نما علم و قضا اولدیم هکله یتیم عصفه قاره بی